

Södra skogsreviret r.f.
Mannerheimgatan 9-11 A
06100 BORGÅ

1(1)

Borgå stad
Registrering
PB 23
06101 BORGÅ

KOMMENTARER TILL BORGÅ STADS KLIMAT- OCH MILJÖPROGRAM

Skogsvårdsföreningen Södra skogsreviret r.f:s verksamhetsområde omfattar de svensk- och tvåspråkiga kommunerna i Nyland, från Hangö i väst till Pyttis i öst, samt Kimitoön i Åboland. Södra skogsreviret har ca 4 600 medlemmar och medlemmarnas skogsinnehav uppgår till drygt 170 000 hektar. Södra skogsreviret har bekantat sig med de utkastet till klimat- och miljöprogram och framför här sina kommentarer, som framför allt berör skogssektorn.

Kommunen bör i sin planering försöka bibehålla möjligheter till att bedriva koldioxidbindande skogsbruk. Det här beskrivs på sida 31-32 i utkastet. Om kommunen ändrar markanvändningen (t.ex. byggnadsområden) på sina skogsfastigheter och i stället köper skogsmark av andra markägare så bibehålls nog kommunens skogsmarksareal, men de facto minskar då andelen koldioxidbindande skogsmark i hela kommunen och på landsnivå. Om markanvändningen ändras från skogsmark till bebyggelse binder den arealen inte koldioxid på lång sikt.

Genom att sköta skogsområden som inte omfattas av skydd eller rekreationsvärden enligt nuvarande PEFC-certifieringens standarder beaktas förekomst av död ved och trädslagsblandning under hela omloppstiden.

3.8.2023

Henrik Holmberg
utvecklingschef
Södra skogsreviret r.f.

ÖVRIGA KOMMENTARER:

Sida 11: Rötträäd är på finska lahopuu, kanske man borde använda ordet död ved i stället för rötträäd:

Med tanke på skogsbruk och -vård ansåg invånarna det mest viktigt att främja naturskydd, utveckling av en mångformig och mångsidig naturmiljö samt stävande av klimatförändringen och anpassning till den. Minst viktigt ansåg vara skogarnas roll som producent av inkomster från träförsäljning för staden. Majoriteten av respondenterna (81,38 procent helt eller delvis av samma åsikt) ansåg även att man i stadens skogar bör satsa på en ökning av kollagren och att man i skogarna borde hitta en kolbalans, så att kolsänkorna bevaras på en nivå i enlighet med klimat- och miljöprogrammet (80,69 %). Med tanke på hanteringen av riskerna för skogsskador fördelades svaren tydligt, men inom det fick till exempel en ökning av andelen blandskog understöd.

Naturens mångfald och rekreationsanvändning ses inte som ömsesidigt uteslutande användningssyften i stadens skogar. Majoriteten av dem som besvarade invånarenkäten gav sitt understöd till bevarande av rötträäd (71,72 %) och skydd av mångfalden (70,34 %) i rekreationsskogarna. Cirka en femtedel av respondenterna ansåg dock att rötträäd borde koncentreras till sådana skogsområden där det inte finns några friluftsleder (21,38 %) och att man i skogar med många rötträäd bör sätta upp varningsskyltar (20,69 %). En femtedel av respondenterna upplevde även att skyddet och rekreationsanvändningen borde hållas separata i stadens skogar (22,76 %).

5.3 Mark- och skogsbränder

Sårbara befolkningsgrupper: Sårbara hälsogrupper, utomhusarbetare, första linjens arbetare samt invånare i katastrofområden.

Samhällssektorer som påverkas av risken: Skogsbruk, administrativa tjänster och stödtjänster, kultur- och rekreationsservice, kommunikation och utbildningssektorn.

Nuvarande sannolikhet för att risken förverkligas: Övre medelnivå

Nuvarande allvarlighetsgrad om risken förverkligas: Låg

Förväntad förändring i intensiteten: Stigande

Förväntad förändring i incidensintervallerna: Stigande

Period för förväntade förändringar: Medellång period (2026–2050)

Livskraft: Effekterna som orsakas av mark- och skogsbränder riktas till platser på vilka man rör sig i terrängen (t.ex. skärgårdsplatser, Virvik).

Stadsutveckling: Skogsarbeten med anknytning till skogsvård ökar i fortsättningen risken för uppkomsten av mark- och skogsbränder. Små partiklar som uppstår vid bränder och deras vandring till bebodda områden påverkar ur perspektivet för miljöhälsovård kvaliteten på andningsluften och utgör därigenom en risk för luftvägssjukdomar för invånarna.

Sida 47: Kontinuerlig odling borde vara kontinuerlig beståndsvård och rötträd ska vara död ved.

I skogsvården strävar man efter att hitta en hållbar balans mellan koldioxidbindning, kollager och risken för skogsskador. Man ökar tillsynen av skogarna. På platser som är exponerade för skador ordnas tillsyn två gånger per år för att upprätthålla en aktuell lägesbild. I synnerhet följer man upp förekomsten av insekten granbarkborre, som hotar det äldre granbeståndet. I vårdåtgärderna siktar man till att öka andelen blandskog, öka strukturell mångformighet, rikligt med träd i skogarna och förlängda cirkulationstider. **Kontinuerlig odling** tillämpas i lämpliga objekt.

Värdefulla livsmiljöer identifieras. För att trygga dem lämnas tillräckliga skyddszoner. I allmänhet ökar man mängden **rötträd** i skogarna, i synnerhet på platser där det är möjligt att stödja rötträd av lika åldrar i närområdet och i mängden rötträd uppnå betydande resultat som överskrider tröskelvärdena.

Stadsfullmäktige bekräftar årligen ett produktionsmål för skogarna. Det finns orsak att hålla produktionsmålet måttfullt, så att det inte börjar begränsa uppnåendet av rekreations- och mångfaldsnyttorna. Ett mycket högt avverkningsmål har dessutom en negativ effekt på stadens image och eventuellt på fastighetspriserna.

Sida 48: Skyddsskog borde säkert vara skyddad skog eller fredad skog? På finska Suojelumetsä.

Skyddsskogar: Skyddsskogar ger insynsskydd och skyddar mot olägenheter från små partiklar, damm och buller.

Skyddsskog: Ett skyddsområde som skyddas med stöd av lagen eller som grundats på initiativ av markägaren eller en myndighet.

Porvoon kaupungin
ilmasto- ja
ympäristöohjelmaluonnos

22.8.2023

Liite / Bilaga 1 / 89. § RAKYMP 22.8.2023

Rakennus- ja ympäristövaliokunta
PL 7
04131 Sipoon kunta

Porvoon kaupungin kirjaamo
kirjaamo@porvoo.fi

Sipoon ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaluonnoksesta

Sipoon ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva rakennus- ja ympäristövaliokunta lausuu Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaluonnoksesta seuraavaa:

Ilmastotyö

Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma laaditaan vuosille 2024–2027. Työssä on selvinnyt jo tässä vaiheessa FCG:n laatiman Porvoon ilmasto- ja ympäristöohjelman toimenpiteiden vaikutusten arvioinnin mukaan, että Porvoo ei tule saavuttamaan vuodelle 2030 asetettua 80 prosentin CO₂-päästövähennystavoitetta. Ilmasto- ja ympäristöohjelman vaikutusten arvioinnissa on korostettu sitä, että ilmasto- ja ympäristöohjelman aikajänne useimmille kaupungin hiilineutraaliutta tavoitteleville toimenpiteille on liian lyhyt, ja että merkittävä osa toimenpiteiden vaikutuksista näkyy vasta pitkällä aikavälillä. Vaikutusten arvioinnin mukaan ilmasto- ja ympäristöohjelman uusilla toimenpiteillä on parhaimmillaankin vain kohtalainen myönteinen vaikutus kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. Rakennus- ja ympäristövaliokunta katsoo tämän olevan tärkeä havainto ilmastotyön jatkoon suunnittelulle. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että työstä ei suoraan käy ilmi, eivätkö Porvoon kaupungin aikaisemman ilmasto-ohjelman tavoitteet toteutuneet riittävässä määrin, vai oliko niiden vaikuttavuus silloin arvioitu suuremmaksi.

Ympäristövaikuttavuus

Ilmasto- ja ympäristöohjelman vaikuttavuusarvioinnissa kappaleessa 3.5 puhutaan ohjelman toimenpiteiden ympäristövaikuttavuudesta, mutta hieman sekavasti ympäristövaikutuksista puhutaan vain vaikutuksina luonnon monimuotoisuuteen. Esimerkiksi korjausrakentamiseen kannustamisen yhdistäminen luonnon monimuotoisuuteen ei suoraan aukea. Arvokkaiden luontokohteiden säilyttäminen tai metsien 17 prosentin suojelutavoite sen sijaan on suoraan yhteydessä luonnon monimuotoisuuteen. Rakennus- ja ympäristövaliokunta huomauttaa, että ympäristövaikutusten voi olettaa sisältävän myös esimerkiksi vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin, ympäristön meluun tai pölyyn, maaperän tilaan jne., joita ohjelman vaikuttavuusarvioinnissa ei kuitenkaan ole käsitelty. Jos tarkastellaan vain vaikutuksia suhteessa luonnon monimuotoisuuteen, rakennus- ja ympäristövaliokunta ehdottaa, että sen voisi erottaa omaksi osiokseen tai muuttaa ympäristövaikuttavuuden termin esimerkiksi luonto- tai biodiversiteettivaikuttavuudeksi.

Porvoon kaupungin
ilmasto- ja
ympäristöohjelmaluonnos

8.8.2023

Liite / Bilaga 1 / 89. § RAKYMP 22.8.2023

Ilmasto- ja ympäristöohjelman toimenpiteet

Ilmasto- ja ympäristöohjelmassa on kuvattu useita toimenpiteitä, jotka saavat vaikutusten arvioinnissa erittäin suuren ilmastovaikuttavuuden luokituksen. Ne vaihtelevat varsin helposti toteutettavista suurista investointeista vaativiin. Rakennus- ja ympäristövaliokunta pitää huomiota hyvänä, että hyvinkin erilaiset toimenpiteet voidaan arvioida merkitykseltään suuriksi. Tällainen havainto oletettavasti kannustaakin käytännön toteutukseen. Valiokunta toteaa myös, että työssä on seikkaperäisesti ja selkeästi esitetty toimenpiteet ja niiden vastuutahot. Lisäksi on arvioitu ja tunnistettu resurssien lisäämistarve kaupungin eri toimialoilla ja yksiköissä, kuten kunnan ympäristönsuojelussa.

Työssä on huomioitu sellaisia paikallisia erityispiirteitä, joita löytyy myös Sipoosta, kuten esim. jokiympäristö ja saaristo. Lopuksi Sipoon rakennus- ja ympäristövaliokunta toteaa, että myös Sipoo voi hyötyä Porvoon kaupungin tulevaisuuden ilmasto- ja ympäristötyöstä ja ottaa siitä soveltuvien osien mallia.

Kaupunkiluontoliike ry

Huomioita Porvoon ilmasto- ja ympäristöohjelman luonnoksesta

YLEISTÄ:

Pidän sinänsä kiitettävänä, että tällainen ohjelma laaditaan. Ohjelmassa luonto- ja ympäristötavoitteet on alistettu ilmastotavoitteille, vaikka tulisi pyrkiä systeemitarkasteluun, jossa ymmärretään, että ilmastonmuutos aiheuttaa luonnon muuttumista. Tulee varoa yksisilmäisiä ratkaisuja, osaoptimointia, jossa ns. "ilmastoviisauden" nimissä tehdä sentyyppisiä ratkaisua, jotka lyövät paikallista biodiversiteettiä korville esimerkiksi "tiivistettäessä" yhdyskuntarakennetta viheralueille (mikä on todellisuudessa yhdyskuntarakenteen levittämistä, ei tiivistämistä) tai kaataen puita pyöräilyn laatuväylien tieltä, joiden käyttöaste on kuitenkin niin vähäinen, että hankkeet kompensoivat niiden alta pienennetyn hiilinielun vasta niin pitkällä aikavälillä, että näiden toimenpiteiden mahdollisten hyötyjen tarkastelu ei ole tällaisissa ohjelmissa edes mahdollista, ei pitkälläkään aikavälillä saati sellaisella aikavälillä, jota tässä ohjelmassa pidetään pitkänä aikavälinä (6 vuotta).

Esimerkiksi Kevätkummuntien suuntainen pikapyörätien jatke, joka toteutettiin 4-5 vuotta sitten, aiheutti satojen puiden kaatamisen, enkä kevätkumpulaisena ole koko aikana nähnyt tuossa yhteensä kuin yhden käden sormilla laskettavan määrän pyöräilijöitä. Hyödyllisempää olisi perustaa pyöräteitä tai -kaistoja alueille, jossa ei niitä nykyään ole, kuten Kerkkoosta tai Epoosta keskustaan.

Ohjelmassa monessa kohdassa mainittiin tavoitteita edistettävän myös pitkällä aikavälillä. Tämä on erittäin tärkeää, mutta ohjelmassa mainittu aikaväli (2024-2030) ei ole pitkä aikaväli, sillä sinä aikana esimerkiksi puut eivät ehdi kasvamaan tai kaavat etenemään.

On hyvin positiivista, että tavoitteet on purettu lähemmäs konkretiaa kaupungin toimialojen kannalta. Kuitenkaan ei ole mitään takeita, että toimialoja on olemassa ohjelman tarkasteluajanjakson ajan ainakaan ohjelmassa mainituissa muodoissaan. Kaupungin toiminnan pitkäjänteisyyttä edesauttaa se, jos kaupungin organisaatiota ei myllätä ilman ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisen kannalta hyödyllistä syytä. Ohjelmassa ei ole mainintaa toimenpiteiden seurannan vastuuttamisesta.

Toivoisin ohjeistusta siitä, että omakotitalorakentajien tulisi säilyttää kasvillisuutta ja välttää pihojen asfaltointia. Rakennustapaohjeistuksien pitäisi aina lähteä siitä, että suositaan olemassaolevan kasvillisuuden säilyttämistä, ja Vanhan kaupungin rakennustapaohje tulisi päivittää järkiperaisemmäksi, sallien myös taloja korkeammat puut. Toivoisin myös ohjeistusta siitä, että kaupungin omistamissa ja hoitamissa kiinteistöissä tulisi välttää turhia hoitotoimia, kuten ruohonleikkua, joka poistaa pölyttäjille sopivaa kasvillisuutta, ja käytettäköön huoltoyhtiöiden aika tähdellisemmin esimerkiksi istutuksien hoitoon. Lisäksi toivoisin, että A-yhtiöt lopettaisivat eläimiä vahingoittavien robottiruohonleikkureiden käytön.

Yleisellä tasolla huomiota kiinnittää se, että vesistöistä ei sanota juuri mitään. Tämä on sikäli outoa, että Porvoo on meren ympäröimä saaristokunta, jonka halki virtaa kolme jokea. Esimerkiksi hulevesien hallintaan kaupunki voi vaikuttaa helposti rajoittamalla uusien asuinalueiden pihojen asfaltointia; lisäksi omakotitalorakentajille asiaa voisi terottaa rakennustapaohjeissa, joissa kehoitettaisiin välttämään pihojen asfaltointia/betonointia. Erityisen tärkeää hulevesien hallinta on ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvien sateiden takia.

Seuraavaksi esitän huomioita pariin luonnoksen kohtaan:

Sivulla 30 ”Perustamme hakkuut maanomistajan tavoitteisiin” ei millään tavalla ota kantaa siihen, miten nämä tavoitteet suhtautuvat ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteisiin eikä siihen, että yksityisten ja säätiöiden ja toisaalta kaupungin tavoitteet voivat olla keskenään ristiriitaisiakin. Oiva esimerkki tästä ovat kaupungin hiilinielun, biodiversiteetin ja ulkoiluarvojen kannalta onnettomat hakkuut, joita on toteutettu lähellä Holkenia. Kenen tavoitteisiin sivulla 30 siis viitataan mainitsemisani ristiriitatilanteissa? Jos tähän ei osata vastata, silloin on parempi jättää tämä kohta kokonaan pois, jos se herättää enemmän epävarmuutta ja epäselvyyttä kuin vastaa mahdollisiin kysymyksiin.

Sivuun 31: Porvoon tulee edistää polkupyörän joukkoliikennevälineessä kuljettamista myös Helsinkiin; Onnibussissa se maksaa 10 euroa suuntaansa, kun se Porvoon Liikenteen kaukobusseissa maksoi aikaisemmin 5 euroa. Esimerkiksi satunnainen keikkatyöläinen tarvitsee, harrastuksiin tai huvimatkoihinkin tarvitaan liityntäliikenteeseen polkupyörää varsinkin kun Porvoo-Helsinki -linjojen lippujärjestelmä on yhteensopimaton Porvoon sisäisen liikenteen lippujärjestelmän kanssa. On ristiriita, että pyöräilyä sanotaan suositeltavaksi kulkuvälineeksi, mutta kuitenkin sen käyttämistä liityntäliikenteessä vaikeutetaan.

Vakuudeksi

Manki Perukangas

Kaupunkiluontoliike ry, puheenjohtaja

Luonnos Porvoon kaupungin uudeksi ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024–2027 / lausunto Porvoon kaupunginhallitukselle

Ympäristöterveysjaosto 24.08.2023 § 73
1871/11.05.00.00/2023

Valmistelu- ja lisätiedot

I kaupungineläinlääkäri-hygieenikko, ympäristöterveydenhuollon palvelujen päällikkö Tiina Tiainen p. 040 723 4141, etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Porvoon kaupungin yksi keskeisimmistä tavoitteista on olla ilmastotekojen kaupunki ja siten hiilineutraali kaupunki vuoteen 2030 mennessä, kannustaa yrityksiä ja asukkaita ilmastoviisaisiin ratkaisuihin sekä edistää kiertotaloutta. Näitä tavoitteita vastaamaan on laadittu ilmasto- ja ympäristöohjelma, joka samalla korvaa aiemman ilmasto-ohjelman, ympäristöohjelman ja kiertotalouden tiekartan. Luonnos ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi on nähtävillä 6.6.-15.9.2023 kaupungin verkkosivuilla [Ilmasto-ohjelma ja kiertotalouden tiekartta - Porvoo](#).

Kaupunki haluaa kuulla sidosryhmiensä näkemyksiä ohjelmaluonnoksesta. Kommentit ohjelmaluonnoksesta voi toimittaa 15.9.2023 mennessä Porvoon kaupungin kirjaamoon sähköisesti osoitteella kirjaamo@porvoo.fi tai postitse osoitteella Porvoon kaupunki, PL 23, 06101 Porvoo. Viestikenttään tai kuoreen tulee kirjoittaa viite ”Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma”.

Laki ilmastolain muuttamisesta (108/2023) edellyttää jokaiselta Suomen kunnalta oman ilmastosuunnitelman laatimista ja päivittämistä kerran valtuustokaudessa. Luottamuselinten hyväksymien ohjelmien tarkoitus on ohjata kaupungin kehittämistä ja toimintaa kaupunkistrategian mukaisesti. Edellä mainittuja tavoitteita vastaamaan on laadittu nyt luonnos uudeksi ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi, joka samalla korvaa aiemman ilmasto-ohjelman, ympäristöohjelman ja kiertotalouden tiekartan.

Ympäristöohjelman sisältö painottuu ilmastoteemaan, mutta huomiota kiinnitetään vahvasti myös luonnon monimuotoisuuteen, ympäristön laatuun ja kuormitukseen, yhdyskuntarakenteeseen ja elinympäristöön sekä ympäristötietoisuuteen ja -kasvatukseen. Ohjelmassa kuvataan ympäristön tila, päästöjen kehittyminen sekä arvioidaan ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit. Porvoon kaupungin tavoite kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi on hiilineutraalius vuonna 2030. Tavoitteeseen ei päästä ilman lisäpanostuksia ilmasto- ja ympäristötyöhön. Ilmastomuutoksen pysäyttäminen edellyttää nopeita toimia kaikilta yhteiskunnan eri toimijoilta. Samaan aikaan pitää kuitenkin keskittyä myös jo nyt ilmastomuutokseen sopeutumiseen, sillä ilmastomuutosta ei

pystytä kokonaan enää pysäyttämään. Ohjelman tavoitteissa otetaan huomioon hiilinielujen vahvistaminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja metsien suojelu.

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö:

Ympäristöterveysjaosto päättää antaa asiasta seuraavat kommentit:

Lämpörasitus ja helle -kappaleessa todetaan, että pitkittyvien helteiden myötä vesistöjen lämpötila nousee ja leväkukinnat yleistyvät. Lisäksi eräiden terveydelle haitallisten alkueläinten ja ympäristömikrobien kuten merivedessä esiintyvien vibrioiden määrä lisääntyy veden lämpötilan noustessa. Pitkien hellejaksojen aikana myös uimarantojen käyttöaste ja ihmisperäinen kuormitus kasvaa, mikä kasvattaa uimavesiepidemioiden riskiä entisestään. Ohjelman mukaisina sopeutumistoimenpiteinä ympäristönsuojeluvalvontaa kohdennetaan kiinteistökohtaisiin jätevesijärjestelmiin, mikä hillitsee osaltaan vesiepidemioiden riskiä sekä jätevesikuormituksen vähentyessä myös myrkyllisten leväkukintojen riskiä. Kaupungin tulisi kohdentaa suunnitelmallisia toimenpiteitä vesistöjen sisäisen ja ulkoisen ravinnekuormituksen vähentämiseksi ohjelmassa esitettyä laajemmin. Toimenpiteitä tulisi tehdä vähintään niissä vesistöissä, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja joissa on yleisiä uimarantoja tai joille on kaavoitettu / tullaan kaavoittamaan merkittävästi virkistystoimintaa. Uimarantojen päivittäisten käyttäjien maksimimäärän määrittäminen ja varustelun parantaminen – esimerkiksi käsienpesu- ja vauvojen pyllynpesupaikkojen rakentaminen – vähentäisivät myös epidemioiden riskiä.

Pitkittyneiden hellejaksojen myötä nousevat sisälämpötilat vaikuttavat erityisesti vanhusten, sydän- ja verisuonitauteja ja hengityselinsairauksia sairastavien sekä pienten lasten hyvinvointiin. Yli 70-vuotiaiden ylikuolleisuus lisääntyy selvästi jo, kun ulkolämpötilat nousevat 25 °C:een. Sisälämpötilojen toimenpiderajat ovat tällä hetkellä edellä mainittujen erityisryhmien terveydensuojelun kannalta liian korkeat. Sisälämpötilan nousua voidaan ehkäistä passiivisilla menetelmillä, esim. ikkunansuojakalvoilla, sälekaihtimilla, lämpösäteilyä takaisin heijastavilla verhoilla ja ikkunoiden ulkopuolelle asennettavilla markiiseilla. Hellejaksojen pidentyessä ja yleistyessä sisätilojen jäähdytys tulee entistä tärkeämmäksi. Kaupungin voi olla tarpeen osaltaan varautua myös kotona asuvien vanhusten ja sydänsairaiden evakointiin erityisen pitkien ja vaikeiden hellejaksojen aikana.

Rakennusten yllämpeneminen pitkittyneiden hellejaksojen aikana haastaa myös rakennusten vesilaitteistojen veden lämpötilan ylläpidon mikrobikasvua ehkäisevillä alueilla. Esimerkiksi legionella-bakteerin esiintymisriski vesilaitteistoissa kasvaa, jos veden lämpötila on 20–55 °C.

Voimakkaat tuulet -kappaleessa on niukasti arvioitu sähkökatkojen vaikutusta kriittisiin toimintoihin. Myöskään sopeutumistoimenpiteitä ei ole kuvattu. Tärkeää on, että ainakin talousveden tuotannossa ja jätevesien käsittelylaitoksissa sekä jätevesipumppaamoissa lisätään varavirtajärjestelmiä terveyshaittojen ennaltaehkäisyn kannalta kriittisimpiin kohtiin. Huomattava on, että sähkökatkojen riski lisääntyy myös rajuilmojen ja rankkasateiden aikana (vrt. kappale Rajuilmat ja rankkasateet).

Kappaleessa Rajuilmat ja rankkasateet todetaan, että jäteveden ylivuotojen ja niihin liittyvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi sekä rakennusten tulvavaurioiden ehkäisemiseksi tarve veden imeyttämiseksi ja hallitulle viivyttämiseksi sekä hulevesien hyötykäytölle lisääntyy. Samoja riskejä ja hulevesitulvien ennaltaehkäisyn tarvetta käsitellään myös kappaleessa Kaupunki- ja jokitulvat. Hulevesien viivyttämiseen voi kuitenkin liittyä myös tartuntatautiriskin lisääntymistä silloin, kun vesi seisoo hulevesipainanteissa ja mahdollistaa hyttysten lisääntymisen tiheästi rakennetulla alueella ja edelleen hyttysten välittämien tautien tehokkaamman leviämisen. Ympäristöterveyden kannalta on tärkeää, että kartoitetaan meriviemäreiden mahdolliset ympäristöriskit ja pyritään minimoimaan niiden toteutuminen.

Ilmastonmuutoksen seurauksena esimerkiksi hyönteisten ja lintujen elinalueet siirtyvät pohjoisemmaksi, jolloin myös niiden levittämiä vakavia sairauksia alkaa todennäköisesti esiintyä pohjoisemmilla leveysasteilla (esim. West Nile Fever, Usutu). Ohjelmaan tulisikin kirjata tavoitteeksi hulevesijärjestelmien toteuttaminen tiheästi rakennetuille alueille sekä uusille kaava-alueille siten, että hyttysten lisääntymiselle otollisia seisovan veden painanteita ei synny.

Kappaleessa infektiovälitteiset taudit on keskitytty lähinnä koronankaltaisten infektio-tautien vaikutuksiin. Ilmastonmuutoksen edetessä on arvioitu kuitenkin erityisesti vektorivälitteisten infektio-tautien sekä talous- ja uimavesiin liittyvien infektio-tautien riskin kasvavan. Myös eräiden eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien esiintymisalueet voivat siirtyä aikaisempaa pohjoisemmaksi. Kaupunkiympäristöä kehitettäessä sekä kiinteistöhuollossa on pidettävä huolta siitä, että vertaimevien hyönteisten lisääntymiselle ei järjestetä otollisia olosuhteita tiheästi rakennetuille alueille ja alueille, joilla merkittäviä määriä ihmisiä oleskelee. Yleisiin uimarantoihin liittyviä epidemiariskejä on myös tarpeen kartoittaa ja vähentää. Talousveden tuotannossa on veden saastumisriskiä pyrittävä ennaltaehkäisemään ja myös saastumisen mahdollisimman aikaiseen havaitsemiseen tulee panostaa. Lasten ja nuorten palveluissa tulee tunnistaa ympäristöön ja eläimiin liittyvät infektio-riskit sekä pyrkiä ennaltaehkäisemään infektioita omassa toiminnassa (retket, ulkoilu) sekä lapsia ja heidän vanhempiaan opastamalla. Lemmikkieläinten rokotusten ajantasaisuudella voidaan

myös vähentää eräiden ihmisiin tarttuvien infektiotautien riskiä ja esimerkiksi kunnallisen eläinlääkintähuollon jakama informaatio eläintautitilanteesta ja rokotussuosituksista on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää. Elintarviketuotannossa käytettävien eläinten infektiotautien muutokset voivat vaikuttaa osaltaan myös elintarviketurvallisuuteen. Ympäristöterveydenhuollon eräänä tehtävänä on järjestää terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Luonnon monimuotoisuus ja vieraslajit -kappaleen aihealueeseen liittyvät myös maataloustuotantoon vaikuttavat ja ilmastonmuutoksen myötä todennäköisesti pohjoisillekin alueille siirtyvät rikkakasvi-lajikkeet ja tuhohyönteiset. Satotuhojen välttämiseksi joudutaan todennäköisesti käyttämään aikaisempaa enemmän torjunta-aineita, jolloin torjunta-aineiden esiintymisen riski kasvaa talousveden lisäksi myös elintarvikkeissa.

Ympäristöterveyden kannalta on tärkeää, että kartoitetaan viemäreiden mahdolliset ympäristöriskit ja pyritään minimoimaan niiden toteutuminen.

Ympäristöterveysjaostolla ei ole asiaan muuta lisättävää.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Otteen oikeaksi todistaa 11.09.2023

Riitta Nieminen
toimistosihteeri

*** Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu ***

Porvoon kaupunki

Ote pöytäkirjasta

Ympäristöterveysjaosto

§ 73

24.08.2023

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 73

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §.

Lausunto koskien luonnosta Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024-2027

MTK Itä-Uusimaa ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen ja esittää kohteliaimmin seuraavaa.

MTK Itä-Uusimaa ry haluaa lausunnossaan esittää kiitokset kotimaisten elintarvikkeiden suosimisesta. Haluamme huomauttaa, että kotimaisiin elintarvikkeisiin satsaamalla myös elintarvikkeiden vastuullisuus saadaan pidettyä erinomaisella tasolla. Vastuullisuus ruuan tuotannossa tarkoittaa esimerkiksi, että kasvinsuojeluaineiden käyttö on erittäin tarkkaan valvottu ja säädelty joten ei tarvitse pelätä torjunta-ainejäämiä suomalaisissa kasviksissa ja viljatuotteissa jotka ovatkin maailman puhtaimpien joukossa, vesivaroista ja niiden puhtaudesta huolehditaan ja Suomessa on huippuosaamista vesivarojen kestävään käyttöön, eläinten hyvinvoinnista huolehditaan sydämen asiana ja eläintenhyvinvointia tukevat järjestelmät tukevat tiloilla päivittäistä tehtävää työtä sekä eläinten lääkintä antibiooteilla on vähäistä ja Suomi onkin yksi maailman vähiten antibiootteja käyttävistä maista. Huomion arvoista on myös että tuottajien ja teollisuuden vastuullisten toimintatapojen vuoksi antibioottijäämiä ei päädy kotimaisiin tuotteisiin. Myös ruuan jäljitettävyyden on tätä päivää.

Liikenteen kehittämisessä toivomme kaupungin huomioivan maataloudelle välttämättömät työkoneet ja niiden vaatiman tilan liikenteessä. Kaupungin pääväylien läpiajoreiteillä ei tulisi olla hidasteita. Traktorit ovat täysin jousittamattomia taka-akselirakenteeltaan. Kuljettaja joutuu pudottamaan nopeuden täysin nolleen hidasteissa jottei traktorin perässä vetovarsissa nostolaitteiden varassa oleva työkone riko traktoria heiton voimasta tai aiheuta lisää vaaratilanteita. Tällaisen nopeuden laskun johdosta on yleistä että takana tulevat autoilijat hermostuvat ja lähtevät ohituksiin vaarallisissakin paikoissa.

Traktorit työlaiteineen ovat tänä päivänä jopa yli 4 metriä leveitä joten ahtaat tieosuudet aiheuttavat myös haittaa. Haastavia kohtia ovat esimerkiksi risteysten ja liikenneympyröiden ahtaus, katuvalojen tai puiden sijoitus lähelle katua, liikenteenjakajan sijoitus keskelle tietä ilman työkoneiden vaatimaa tilaa. Lisäksi elintarvikkeiden jakelukuluston tarpeet on hyvä huomioida koska niillä toimitetaan kotimaisia elintarvikkeita kaupungin liikkeisiin, keskustaa myöden.

13.9.2023 MTK Itä-Uusimaa ry

Nina Tervo
Yhdistyksen puheenjohtaja

Porvoon seurakuntayhtymän lausunto Luonnos Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024–2027

Porvoon kaupungin kestävän kehityksen asiantuntija on pyytänyt Porvoon seurakuntayhtymältä lausuntoa koskien luonnosta Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024-2027.

Lausuntoaineisto sekä luonnos liitteineen on ollut nähtävillä 6.6.-15.9.2023 kaupungin verkkosivuilla (<https://www.porvoo.fi/ilmasto-ohjelma-ja-kiertotalouden-tiekartta/>).

Porvoon seurakuntayhtymä noudattaa strategioissaan koko evankelisluterilaisen kirkon Hiilineutraali 2030 -ympäristöstrategiaa, josta on poimittu erityisosa-alueita kunkin seurakunnan sekä yhtymän strategioihin. Porvoon seurakuntayhtymällä on voimassa oleva ympäristöohjelma 2020-2024, jolle on myönnetty kirkon Ympäristödiplomi. Seurakunnilla on kunnianhimoinen tavoite olla edelläkävijöitä ympäristö- ja ilmastotyössä Suomessa.

Porvoon kaupungin luonnos ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi on hyvin laaja ja kattava ja ohjelman vaikutustenarviointi on tehty perusteellisesti. Ilmasto- ja ympäristöohjelmaa tukeva kestävän kehityksen tiekartta on erittäin havainnollistava. Kaupunki näyttää tehneen ison työn ohjelman laadinnassa ja ohjelma on esimerkillinen laajuutensa sekä laatimisen osallistamisen suhteen. Asetetut tavoitteet ovat mitattavissa ja suunnitelma seurannasta on perusteellinen. Jokaiselle yksikölle on räätälöity yksikölle sopivat tavoitteet.

Kaupungin laaja ja tarkkaan vaikutuksia arvioiva ohjelma tukee kaikkia kaupungin alueen toimijoita, myös Porvoon seurakuntayhtymää, omassa ympäristö- ja ilmastotyössä sekä mm. omien tavoitteiden ja mittareiden asettamisessa.

Porvoon seurakuntayhtymä toimii jatkossakin mielellään yhteistyössä kaupungin kanssa ympäristö- ja ilmastokysymysten äärellä.

Porvoossa 14.9.2023

Krista Eloneva
kiinteistö- ja hankintapäällikkö
p. 040 488 9009
krista.eloneva@evl.fi

Lausunto Porvoon Ilmasto- ja ympäristöohjelman luonnokseen 14.9.2023

Vesien Porvoo

Luonnos kaupungin uudeksi ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi sisältää paljon hyviä ja kannatettavia teemoja. Porvoolla on hyvä ilmasto-ohjelma, mutta ympäristöohjelma on keskeneräinen.

Tämä lausunto syntyi havainnosta, että yksi suuri merkittävä teema puuttuu ohjelmasta eli erilaiset vesistöt. Ympäristön tila -luvussa kirjoitetaan, että Porvoon edustan merialueen tila luokitellaan välttäväksi ja samoin Porvoon kolmen joen tila arvioidaan välttäväksi, mutta ohjelmassa ei esitetä riittävästi toimenpiteitä, mitä tilanteen parantamiseksi tehdään. Vesistöt ovat luonnoksessa esillä vähänlaisesti ottaen huomioon, kuinka merkittävässä roolissa nykypäivänä ja Porvoon historiassa ovat olleet meri, kolme jokea sekä lukuiset Porvoon järvet ja pohjavesialueet. Porvoo on rakennettu meren ja jokien rannoille, liikenneväyliä ovat olleet vesistöt. Porvoon historia kietoutuu vesistöjen ympärille.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman tulee sisältää seuraavat eri vesistöt/ vedet:

1. Itämeri
2. Joet: Porvoonjoki, Mustijoki ja Ilolanjoki
3. Porvoossa sijaitsevat järvet
4. Pienvedet kuten lähteet, purot, fladat, lammet, ojat, joita on kaikkialla, myös saaristossa
5. Hulevedet
6. Pohjavesialueet

Porvoon tulisi nostaa vesistönsä suurempaan arvoon ja kasvattaa kaupunkilaisten - niin asukkaiden kuin virkamiesten - keskuudessa ylpeyttä vesistöistämme. **Ehdotamme, että Porvoossa käynnistetään Vesien Porvoo -toimintaohjelma.** Kokonaisuus kasvattaa tietoisuutta vesistöistämme, lisää yhteistyötä, parantaa virkistyskäyttöä ja kohentaa vesistöjemme tilaa.

Vesien Porvoo -kokonaisuus avataan järjestämällä kaikille avoin seminaari ja vesirieha Porvoon monipuolisista vesistöistä.

Vesien Porvoon avausseminaari sisältäisi niin asiasisältöä, tietoa Porvoon vesistöistä ja positiivisia onnistumistarinoita vesistöjen kunnostushankkeista, elämyksellistä sisältöä eri-ikäisille ja vesiriehan, luontoretkiä vesien äärelle, tutustumista saaristoon ja vaikkapa tutustumista meloen eri jokiin.

Keskeinen osa Vesien Porvoo -kokonaisuutta tulee olla Porvoon luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden tiedon ja osaamisen kasvattaminen Porvoon vesistöistä. Vesien Porvoo tulisi sisältämään myös koulutuksen järjestämistä niin päättäjille kuin kaikille kiinnostuneille porvoolaisille. Merkittävää Vesien Porvoo -hankkeessa olisi myös ympäristökasvatus paikallisten vesistöteemojen kautta kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Porvoon tulee tehdä yhteistyötä muiden Suomen kaupunkien kanssa. Luontainen kumppani source to sea -näkökulmasta on Lahden kaupunki, joka on kanssamme samalla Porvoonjoen valuma-alueella. Lahden lisäksi luontaisia kumppaneita voisivat olla muut paikkakunnat jokien varrella samoin kuin Itäisen Suomenlahden rannikkokunnat ja -kaupungit. Yhteistyökumppaneita voi hakea myös ympäristöjärjestöistä. Hyviä esimerkkejä vaikuttavista hankkeista ovat Raaseporinjoki-hanke 2022-2024, WWF:n ja Länsi-Uudenmaan maanomistajien Valuta 2 -hanke ja WWF:n Vesiensuojelu 4K -hanke.

Toimenpide-ehdotuksia kokonaisvaltaisen Vesien Porvoo -hankkeen osaksi

- Kootaan yhteen paikalliset vesistöjen kanssa toimijat.
- Kartoitus Porvoon pienvesistä tulee tehdä. Pienvesillä on suuri merkitys vesistöjen hermostona, mutta kansallisesti niistä on suurin osa tuhottu. Tulee voida taata, että Porvoon pienvedet säilyvät tulevaisuudessa ja tietoisuus niistä paranee.
- Saariston merkityksestä ja saaristoluonnon monipuolisuudesta tietoisuuden kasvattaminen.
- Mikromuovien ja roskaamisen merkityksen korostaminen vesistöjen näkökulmasta, myös pienvedet.
- Tarvitaan Porvoon keskustan joenranta-alueilla ja rantojen läheisillä virkistysalueilla tiheämpää roskaa ja tupakantumpien keräykseen osoitettuja keräysastioita ja ohjetauluja (tupakantumppi on maailman yleisin muoviroska).
- Luontomatkailun edistäminen Porvoossa esimerkiksi sähköllä toimivilla fillarilosseilla mahdollistamaan uusien ympyrälentkien tekeminen.
- Saaristo- ja luontomatkailun konseptin systemaattinen luominen osaksi Porvoon matkailua.
- Ympäristöystävällisemmän veneilyn ja vesiliikenteen mahdollistamiseksi tarvitaan myrkkymaalien korvaamiseksi veneiden pohjapesureita myös purjeveneiden tarpeisiin.
- Vedenalaisen ja vedenpäällisen melun ehkäisemiseksi tarvitaan toimenpiteitä vesikulkuneuvojen käyttämisessä. Uusien tutkimuksien mukaan metelillä on haitallisia vaikutuksia vesistöjen eliöstöön, kaloihin, lintuihin ja tietävästi ihmisen stressitasoihin ja terveyteen.
- Kosteikkojen ja suistojen hoito ja rehevöitymisen torjunta.
- Tarvitaan turvattu rahoitus Porvoonjoen vesiensuojeluyhdistyksen jokitalkkareiden tyyppisille hankkeille, joissa ennallistetaan yksittäisiä puroja ja kalojen nousuvesiä.
- Vesi- ja rantarakentamisen, väylähankkeiden ja rantojen kaavahankkeissa mukaan on näkyvästi otettava arviointi niiden vaikutuksista vesistöihin.
- Tarvitaan nopeutettuja korjausinvestointeja hule- ja jätevesiviemäröinnin erkauttamiseksi toisistaan.
- Ruoppauksien vaikutusten arviointi meriluontoon ja muiden vesistöjen luontoon.
- Rakentamattomien rantojen merkitys luonnon monimuotoisuudelle ja rantojen asukkaiden keinot ylläpitää rannikoluonnon monimuotoisuus.
- Elinkeinopolitiikan linjauksissa on otettava huomioon vaikutukset ympäristöön, vesistöihin ja ilmastoon.
- Porvoon Vihreän siirtymän rahastosta tuettavien hankkeiden vesistövaikutusten arviointi ja vaikutusten viestintä.
- Ilmastonmuutos lisää tulvia ja rankkasateita, joten vihheralueilla kaupungissa on merkittävä rooli myös hulevesien hallinnan kannalta, Viherrakentamisessa ja talojen

rakentamisessa on otettava hulevesiasiat hyvin huomioon. Vesi on lainassa. Vesi tulisi palauttaa yhtä hyvässä kunnossa takaisin.

- Rakennustapaohjeissa tulee ottaa viheralueet huomioon myös hulevesinäkökulmasta.
- Infopaketti talousvesikäytössä olevilla pohjavesialueilla asuville: mitä tulee ottaa huomioon, jotta ei aiheuteta vaaraa pohjavedelle.
- Porvoolaisille viljelijöille ja metsänomistajille opastusta ja koulutusta, kuinka kiintoainepäästöjä jokeen voi vähentää.
- Tarvitaan kartoitukset joenvarsien merkittävimmistä tulvapelloista, jotka aiheuttavat huuhtoutuvien ravinne- ja maa-aineksien välityksellä kuormitusta vesiekosysteemiin. Tämän jälkeen näiden peltojen omistajien ja viljelijöiden kanssa on mietittävä sopivia toimenpiteitä kuormitusten vähentämiseksi.
- Kannustetaan viljelijöitä kasvattamaan suojavyöhykkeitä jokien, järvien ja meren rannalla. Suojakaista voi olla myös rantametsää. Metsä, jolla on aluskasvillisuutta, pidättää kiintoainetta merkittävästi enemmän kuin avoin ruohikko, Lisätään tietoisuutta ja koulutetaan viljelijöitä.
- Maarin historiallisen uimarannan palauttaminen Porvoonjoen varteen ja sen kytkeytyminen kansalliseen kaupunkipuistoon.
- Kansalliseen kaupunkipuiston osalta on nostettava esille sen alueella olevat ja siihen rajautuvat vesistöt.

Lähettäjä: [REDACTED]

Lähetetty: tiistai 6. kesäkuuta 2023 11.03

Vastaanottaja: Porvoon Kaupunki Kirjaamo <kirjaamo@porvoo.fi>

Aihe: Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma

Ohjelmaluonnos on täysin idioottimainen ja täysin päinvastaista tekstiä kertova mikä on todellisuus. Ainoa mitä haluatte on heikentää kansalaisten elinmahdollisuuksia Porvoossa.

Näkee mitä soopaa tungette kaupunkilaisille.

Lähtettäjä: [REDACTED]
Lähetetty: perjantai 15. syyskuuta 2023 9:19
Vastaanottaja: Porvoon Kaupunki Kirjaamo; Backman Petra
Aihe: Porvoon nuorisovaltuuston lausunto

Porvoon nuorisovaltuuston Ilmasto- ja ympäristölausunto

Porvoo on jo pitkään ylläpitänyt luonnonsuojelu alueita, jonka myös toivomme jatkuvan. Haluamme nostaa esille Porvoonjoen laadun, jonka tehostamista tulisi lisätä. Nuoret haluavat jatkossakin käyttää julkista liikennettä, jolloin sen ympäristöystävällisyyteen ja parempiin mahdollisuuksiin tulisi pistää huomiota. Toivomme että vaikeisiin ääri-ilmiöihin kuten kovat helteet ja rankkasateisiin tultaisiin valmistautumaan/varautumaan, vaikka niissä on matala riski. esim. Koviin helteisiin voitaisiin varautua ilmastoiduilla sisätiloilla kouluissa koska helteet vaikuttavat negatiivisesti keskittymiseen. Maastopaloja tulisi valvoa paremmin.

Energia tulisi tuottaa mahdollisimman kestävästi ja vihreästi. Porvoon nuorisovaltuusto näkee hiilineutraalisuus tavoitteen todella hyvänä suuntana ja toivommeekin siihen erityisiä ponnisteluita. Nyt kesälläkin on todella tukalat kuumuudet niin vesipiste idea on erinomainen. Vanhan kaupungin ympäristö tulisi säilyttää mahdollisimman koskemattomana sen kulttuurisen merkityksen takia. Opetukseen tulisi lisätä ilmasto vastuullista toimintaa ja opettaa aiheesta enemmän. Kouluruoka-kysymys on nuorille todella tärkeä aihe ja näemme sen loistavana kehitys ideana lisätä kotimaista- sekä lähituotanto ruokaa, mieluiten luomuna. Toivomme että Porvoon metsiä ja vesiä tultaisiin jatkossakin huolehtimaan ja suojelualueita lisäämään. Ilmasto- ja kiertotalous investointi näkökulma hyvä. Kasvussa ja oppimisessa ollaan huomioitu ympäristö asiat mikä on nuorten näkökulmasta todella loistavaa! Kokonaisuudessaan hyvät tavoitteet ja suunnitelmat tulevaisuudelle. Ilmasto- ja ympäristö suunnitelman arviointi oli hyvä ja realistinen.

Porvoossa 14.9.2023

Porvoon kaupunki
PL 23
06101 PORVOO

Lausuntopyyntö koskien luonnosta Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024–2027

Olemme tutustuneet laadittuun luonnokseen ja siinä huomioidaan hyvin haasteet ja toimenpiteet. Kiitos kaupungin tartumisesta strategian mukaisesti ilmasto- ja ympäristöohjelman luomiseen. Hiilineutraali Porvoon toteutuu vain tarttumalla haasteisiin.

Kaupunkikeskustan ympäristötekijöihin vaikuttaa merkittävästi liikenne ja puusto, puistot ja Porvoon joki. Lisäksi rakennukset ja muu ympäristö.

Riittävä julkinen liikenne reuna-alueilta keskustaan ja samoin esim. pääkaupunkiseudulle työmatkaliikenteen ohella on ratkaiseva tekijä. Nykyinen julkinen liikenne ei toimi autoilun vähentämisen suhteen.

Kevyen liikenteen yhä parempi sujuvoittaminen ja väylien lisääminen liittyy koko keskustan suunnitelmaan. Uuden torialueen rakentuminen pitäisi aloittaa pian, alueen ilmastollinen vaikutus tulisi huomioida viheralueina ja hulevesialtaina, niistä saa näyttäviä ja ilmaston lämpenemisen takia virkistysalueena keskustassa puistojen lisäksi merkittäviä elementtejä.

Puiden, puistojen ja metsäalueiden säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Viheralueita ei tule vähennetä asumisen tieltä kohtuuttomasti. Puistojen puuston harventaminen on toki tärkeää mutta poistettujen puiden tilalle tulee aina istuttaa uusia. Myös asuinrakentamisen kohdalla tulee huomioida puuston ja viheralueiden edellytys.

Ranta-alueiden huoltoon pitäisi kiinnittää paremmin huomiota. Täyteen kasvavat kaisloittuvat rannat estävät veden vaihtumisen. Porvoossa on paljon merenrantaa mutta myös jokirantaa joiden huoltoon tulisi varata riittävästi varoja. Toimenpiteet olisi aloitettava heti vuonna 2024 jottei rehevöityminen jatkuisi. Vesistöjen suojelulla on suuri metkitys asumiseen, virkistäytymiseen ja vesiliikenteeseen.

Virkistysalueita tulee lisätä ja suunnitelmat esim. Kokonniemen kohdalla ovat oikean suuntaisia jos puistomaisuus ja metsät säilyy. Linnamäki pitäisi saada paremmin suojeltua kulumiselta, sen sijaan sen alapuolella oleva ns. Maarin alue tulee varata kaupunkilaisten virkistysalueeksi ja sinne kulku ohjata siten ettei luonto kärsi.

Kaupunkikeskustan ilmasto on keväisin kestävämmällä tasolla kaupunkipölyn takia. Turvallisen liikkumisen ehtona on talvella hiekoitus tai muu tapa, siksi toivomme että keskustan kävelyalueilla toteutettaisiin sulatusjärjestelmiä. Riittävä keväinen hiekoituksen poisto useasti on keino vähentää pölyn leviämistä hengitysilmaan ja sisätiloihin. Onko olemassa vaihtoehtoa hiekoitukselle?

Kaupunkikeskustan rakentamisessa tulee huomioida paremmin kestävä materiaalit, viheralueet, ja asuntorakentamisessa huomioida myös liike-elämä. Riittävät paikoitusalueet, turvalliset kävely- ja pyöräilyväylät sekä esteetön liikkuminen kaupungissa lisäävät kävijämääriä ja samalla liikenteen ohjaaminen tietyille alueille lisää ilmaston puhtautta ja ympäristöongelman vähenee.

Liike-elämää tulee ohjata strategian mukaisiin toimiin, noudattamaan Porvoon ilmasto-ohjelmaa.

Viihtyvyys, asukastyytyväisyys, liike-elämän elinvoiman lisäys, rakentamisen ja liikenteen ja eri ikäryhmien huomioiminen kaikessa tuo hyvän lopputuloksen.

Jatkotyössä toivomme olevamme hyödyksi osaamisellamme, edustamme melkein kaikkia tahoja jotka toimivat kaupunkikeskustoissa.

Porvoon elävä keskusta ry

Eija Kölhi pj

Porvoonseudun Maan ystävät

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme Porvoon kaupungin Ilmasto- ja ympäristöohjelmasta (2024-2027)

Toteamme, että ohjelma on kattava ja osin varsin kunnianhimoinenkin kokonaisuus, joka vastaa hyvin uuden lainsäädännön vaatimuksiin. Arvio ilmastonmuutoksen vaikutuksista eri toimialojen toimintaan on uutta ja tärkeä lisä, jolla parannetaan koko konserniyhtiön tasolla tietoisuutta ilmastonmuutoksesta ja lisätään ennakkointia päätöksentekoon.

Eri toimialojen tavoitteet on asetettu selkeästi taulukoissa. On tärkeää, että myös kustannusvaikutuksia on pyritty arvioimaan ja ne esitetään selkeästi erikseen. Eri toimialojen tavoitteissa on hyviä uusia konkreettisia toimenpiteitä, jotka ohjaavat kaupungin toimintaa oikeaan suuntaan. Joukkoliikenteeseen panostaminen on hyvin esillä. Kiertotalouden edistäminen on tärkeää ja on hyvä, että kuntatekniikassa painotetaan uusiomateriaalien käyttöä. Sama tavoite olisi hyvä koskea laajemminkin kaupungin hankintoja niin, että niillä pyritään vähentämään linjakkaasti neitseellisten luonnonvarojen käyttöä (esim. elektroniikkajätettä minimoivat digihankinnat). Ohjelmasta jää epäselväksi, noudatetaanko jatkossa koulukuljetusten hankinnassa puhtaiden ajoneuvojen direktiiviä. Se olisi tärkeä lisätoimenpide kasvun ja oppimisen toimialalle.

Ohjelmassa on listattu lukuisia oikeasuuntaisia ja konkreettisia toimenpiteitä, joille on asetettu selkeät vastuutahot. Liitteenä on kuvattu myös arvioita eri toimenpiteiden ilmastovaikuttavuudesta. Eri toimenpiteitä tulisi painottaa niin, että varmistetaan erityisesti merkittävien ja kohtalaisten vaikutusten toteutuminen eikä keskitytä liikaa vaikutuksiltaan vähäisiin toimiin. Suosittelemme erityisesti sellaisia toimia, joilla on selkeät ilmastovaikutukset ja lisäksi positiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuudelle. Lisäksi toimenpiteitä valitessa on huomioitava vaikutusten arvioimiseen liittyvät haasteet ja se, että osa vaikutuksista näkyy vasta tulevina vuosikymmeninä. Ohjelmassa ei juurikaan tunnisteta kaupungin toiminnan globaaleja vaikutuksia, jotka liittyvät esimerkiksi tuontituotteisiin hankintoihin. Myös hiilikompensaation kysymyksissä tulee korostaa globaalia vastuuta.

Nykytilan arvio ja skenaariot osoittavat, että Porvoo ei tule saavuttamaan vuodelle 2030 asetettua 80 prosentin päästövähennystavoitetta. Kunnianhimoa ja investointeja siis tarvitaan, jotta Porvoo voi omilla toimillaan kuroa umpeen päästökulua mahdollisimman pitkälle. Porvoon tulee jatkaa edelläkävijyyttä ja toimia esimerkkinä myös muille suomalaisille kunnille ja kaupungeille.

Luonnon monimuotoisuuden lisäämisen ja säilyttämisen tulee olla keskeinen osa kaavoitusta, mikä huomioidaan luonnoksessa kohtalaisen painokkaasti. Ekologisten käytävien ja yhtenäisten luontoalueiden määrittäminen on keskeinen toimenpide, joka tulee integroida kaavoitusprosesseihin. Ohjelmaan olisi syytä lisätä toimenpiteeksi Porvoonkorven kehittäminen yhtenäisen suojelualueen edistämiseksi.

Olemme ilahtuneita, että luku 8 ”Metsät osana ilmasto- ja ympäristötyötä” on otettu mukaan ohjelmaan erillisenä kokonaisuutena. On hienoa, että jatkossa julkiseksi tulee myös tarkemmat, kuviokohtaiset hoitosuunnitelmat, joiden avulla voidaan vielä paremmin arvioida metsänhoidon suunnitelmia. Ohjelmassa painotetaan muutenkin läpinäkyvyyttä ja tiedottamista metsänhoidosta, mikä on tärkeä lisä nykyiseen tilanteeseen. Esitämme kuitenkin, että tätä seuraavaa virkettä selvennettäisiin, koska on epäselvää, milloin hoitotoimet ovat ’merkittäviä’: ”Metsäalueen käyttäjille ja alueen asukkaille tiedotetaan ajoissa merkittävien hoitotoimien suunnittelusta.” Olisi parempi, jos

kaupungin sivuilla olisi päivittyvää tietoa kaikista hoitotoimista ja alueen asukkaille tiedotettaisiin aina, kun lähialueella esimerkiksi karsitaan puustoa. Tiedottaminen tulee tehdä ajoissa, jotta kaupunkilaisilla on aikaa pyrkiä vaikuttamaan toimenpiteisiin, jos suunnitelmat herättävät vastustusta. Paras olisi, jos kaupunki tiedottaisi kattavasti kaikista hoitotoimenpiteistä ja niiden (arvioiduista) aikatauluista esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa, jolloin niistä olisi aikaa käydä myös julkista keskustelua.

Ohjelman suurin ristiriita liittyy kaupungin omistamien metsien tuottotavoitteisiin. Kestävät metsän hoidon ja käytön tavoitteet eivät voi toteutua pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti, jos valtuusto päättää yhä vuosittain metsille asetettavan tuottotavoitteen talousarvion yhteydessä. Ohjelmassa todetaan, että tuottotavoite on syytä pitää maltillisena, mutta tämä toive ei ole sitova ja valtuusto voisi halutessaan päättää myös toisin. Se vaarantaisi ohjelman oikeasuuntaiset tavoitteet hiilinielujen säilyttämisestä ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisesta. Olisi siis loogista poistaa tämä kohta kokonaan. Jos talousarvion yhteydessä on tiedossa tulevia hakkuutuloja, voidaan ne esittää tuloina mutta erona on tällöin se, että ne eivät ole toimintaa ohjaavia tavoitteita. Ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi tulisi luopua metsien hoidon ja käytön taloudellisista tuottovaatimuksista.

Porvoon kaupunki

Viite Lausuntopyyntö 8.6.2023

Lausunto luonnoksesta Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024–2027

Lähtökohta

Ympäristöohjelman sisältö painottuu ilmastoteemaan, mutta huomiota kiinnitetään vahvasti myös luonnon monimuotoisuuteen, ympäristön laatuun ja kuormitukseen, yhdyskuntarakenteeseen ja elinympäristöön sekä ympäristötietoisuuteen ja -kasvatukseen.

Ohjelma on jaoteltu eri sektoreihin, jotka käsittävät niin yleiskuvauksen ympäristön tilasta, riskien arvioinnista kuin tavoitteista ja toimenpiteistä. Riskiarvioinneissa otetaan kantaa muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, kuivuuteen, maasto- ja metsäpaloihin, rankkasateisiin sekä tulviin. Tavoitteet ja toimenpiteet on jaoteltu eri toimialojen kesken.

ELY-keskus pitää hyvänä, että kaupunki on laatinut ohjelman, joka on jatkoa Porvoon ensimmäiselle ilmasto-ohjelmalle vuodelta 2019. Ohjelmaluonnoksen mukaan ympäristön tila on parantunut vuosikymmenten aikana ja teollisuuden päästöt ovat vähentyneet.

Merialueiden jätevesikuormitus on vähentynyt, mutta Porvoon edustan merialueen ekologinen tila luokitellaan kuitenkin vain välttäväksi. Tähän vaikuttaa eniten jokien tuoma ravinne- ja kiintoainekuormitus, joka on suurelta osin peräisin maatalouden hajakuormituksesta. Myös jokien tila on välttävä maatalouden kuormituksen vuoksi. Suurin kuormittaja on Lahden kaupunki.

Pohjavesialueiden uhkana ovat erityisesti liikenne sekä alueilla sijaitsevat vanhat öljysäiliöt. Suurin suojelutarve on Sannaisten pohjavesialueella, joka on tärkein vedenhankinta-alue.

Luonnon monimuotoisuuden suojelua ovat edistäneet etenkin suojelualueiden sekä kansallisen kaupunkipuiston perustaminen.

Päästöjen kehityksen osalta Porvoon hyödyntää kasvihuonekaasupäästöjen seurannassa Suomen ympäristökeskuksen tarjoamaa päästötietopalvelua. Laskentamenetelmänä käytetään niin kutsuttua Hinku-laskentaa.

ELY-keskuksen lausunto

Luonnoksessa on tunnistettu kattavasti ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä ja kirjattu esimerkillisesti konkreettisia toimenpiteitä toimialoittain ja liikelaitoksittain. On hyvä, että kaupunki kehittää ympäristöohjelmaa yhdessä ilmastonmuutoksen sopeutumistyön kanssa. Näin varmistetaan toimenpiteiden tehokkuus, kun samalla edistetään esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja sopeutumista muuttuvaan ilmastoon. On erittäin hyvä, että metsiä on tarkasteltu tarkemmin osana tätä kokonaisuutta. Porvoon ollessa edelleen kasvava kaupunki, on kuitenkin tärkeää kiinnittää tämän lisäksi huomiota myös maankäytön muutokseen ja sen aiheuttamaan metsäkatoon.

Kappaleessa kolme on esitetty hinku-laskennan mukaisten päästöjen lisäksi kulutusperustaiset päästöt. Tämän lisäksi olisi hyvä mainita myös Kilpilahden päästöt jalostamon ollessa Suomen toiseksi suurin yksittäinen päästölähde. Kilpilahden jalostamon päästöt ovat lähes kymmenen kertaa suuremmat kuin Porvoon kaupungin hinku-laskennan mukaiset päästöt. Vaikka nämä päästöt kuuluvat laskennallisesti päästäkauppasektorille, eivätkä Porvoon kaupungin päästöihin, on kaupungilla keinoja vaikuttaa jalostamon päästöihin sekä mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi hukkalämpöä ja näin edistää omia päästö-vähennystavoitteitaan.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman painopiste on ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, vaikka olisi tärkeää huomioida aina samanaikaisesti myös ilmastonmuutoksen hillintä. Mitä enemmän ja nopeammin ilmastonmuutosta hillitään, sitä vähemmän sopeutumista tarvitaan. Vaikka ohjelmaan on kirjattu hyviä ilmastonmuutoksen hillintään tähtääviä toimenpiteitä, jää epäselväksi, miten tehokkaita ne ovat. On todennäköistä, että merkittävälle lisätoimenpiteille on tarve, sillä kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan hiilineutraaliutta jo vuoteen 2030 mennessä. Lisätoimien tarve on etenkin liikenteessä, jonka päästöjä saadaan vähennettyä etenkin vähentämällä liikkumisen tarvetta. Myös öljylämmitys on Porvoon päästöjen kannalta edelleen huomionarvoinen ja sen käytön olisi syytä laskea nopeasti. Hiilinielujen ja -varastojen vahvistaminen on myös hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen kannalta olennaista, sillä metsät ovat ainoa keino sitoa syntyviä päästöjä ja saavuttaa hiilineutraalius. Hiilinieluja ja -varastoja voidaan vahvistaa tehokkaita kiertoaikoja pidentämällä ja nostamalla suojelutavoitetta. Ohjelmassa on syytä huomioida ja tuoda esiin, että metsille asetettu tuottotavoite rajoittaa virkistys- ja monimuotoisuushyötyjen saavuttamisen lisäksi myös ilmastohyötyjen saavuttamista. Olisi myös syytä arvioida toimenpiteiden riittävyttä päästöjen vähentämisen ja nielujen vahvistamisen osalta.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma keskittyy erityisesti ilmastonmuutokseen, joka vaikuttaa myös vesistöihin kulkeutuvien haitta-aineiden määrään ja laatuun monien mekanismien kautta. Kaupungin eri toimialoille ja

liikelaitoksille on ohjelmassa esitetty vesistöjen tilan parantamiseksi konkreettisia toimenpiteitä, joissa on huomioitu myös ilmastonmuutoksesta aiheutuvat riskit pintavesille. Erityisesti on käsitelty hulevesien laatuun ja määrään kohdistuvia vaikutuksia ja niiden hallintaan ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä. Pintavesien tilaa voitaisiin tarkastella ohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä myös laajemmasta näkökulmasta, kuten vesistöjen vedenlaadun paranemisen tai vesien- ja merenhoidon tilatavoitteiden saavuttamisen kautta. Myös tavoitteiden saavuttamisen mittareita voitaisiin tarkentaa tai lisätä ohjelmaan tästä näkökulmasta. Lisäksi käytössä olevia vesiensuojelun vakiintuneita toimenpiteitä olisi hyvä lisätä ohjelman liitteeseen kaksi.

Ilmastonmuutoksen vaikutus tulvariskeihin on tunnistettu ohjelma- luonnoksessa hyvin. Lisääntyvät voimakkaat tuulet asettavat vaatimuksia aaltoiluvaran huomioon ottamiselle saaristoon tai rannikolle rakennettaessa. Rajuilmojen ja rankkasateiden lisääntyessä hulevesitulvat voivat aiheuttaa vahinkoja erityisesti vanhoilla rakennetuilla alueilla. Kaupunki- ja jokitulviin tulee varautua muun muassa hulevesiä viivyttämällä sekä tulvareittien riittävällä mitoituksella.

Jäätiköiden sulamisen on arvioitu nostavan Suomenlahden merenpintaa jopa useita kymmeniä senttimetrejä vuosisadan loppuun mennessä. Vaikka muutoksen voidaan arvioida olevan hidasta, tulee siihen varautua jo nyt erityisesti alueiden käytön ja rakentamisen suunnittelussa. Lisääntyvään meritulvariskiinkin voidaan varautua noudattamalla rannikolle määritettyjä alimpia suositeltavia rakentamiskorkeuksia, mukaan lukien aaltoiluvara. Porvoon kohdalla korkea merivesitulva voi vaikuttaa myös Porvoonjoen vedenkorkeuksiin aina Strömsberginkoskelle saakka.

Ohjelma sisältää monia konkreettisia positiivisia toimenpiteitä luonnon- suojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja säilyttämiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin on hyvä lisätä matalakasvuisten ja monotonisten nurmikoiden muuttaminen monimuotoisiksi niityiksi tai kedoiksi. Tämä vaatii vain vähän resursseja, sillä hoitotoimenpiteenä olisi niitto kerran tai kaksi kesässä ja niittojätteen poisvienti.

Vieraslajien aiheuttamien uhkien yhteydessä olisi relevanttia mainita myös uhat rakennuksille. Esimerkiksi japanintattaren ja muiden suurikokoisten tatarlajien on todettu voivan rikkoa rakennusten perustuksia ja kivijalkaa. Näillä lajeilla on voimakas juuristo, joka kaivautuu talojen alle, aiheuttaen rapautumista ja murtumisia. Näitä lajeja esiintyy myös Porvoossa.

Ohjelmassa ei ole kirjausta liittyen suojelualueiden kunnostukseen ja hoitoon. Pelkkä suojelu ei aina riitä ja suojelualueiden luontoarvoja tulee ajoittain hoitaa esimerkiksi raivaamalla, ruoppaamalla tai laiduntamalla.

Lopuksi

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien arviointi eri toimialojen näkökulmasta vaikuttaa hyvältä ratkaisulta. Tämä mahdollistaa riskien arvioinnin monipuolisesti ja mahdollistaa niiden torjumisen monipuolisesti.

Tavoitteita ja toimenpiteitä on niin ikään tarkasteltu toimiala-, liikelaitos- ja yhtiökohtaisesti. On hyvä, että toimenpiteitä on tarkasteltu myös (taloudellisten) resurssien osalta. Konkreettisia toimenpiteitä ovat muun muassa tiedon lisääminen ja maankäytön suunnittelulla tapahtuva ilmastonmuutoksen hillitseminen sekä joukkoliikenteen toimintakykyisenä pitäminen ja energiatehokkuuden lisääminen.

Ohjelma antaa hyvät lähtökohdat ilmastonmuutoksen aiheuttamien haasteiden huomioimiseen erilaisin toimenpitein. ELY-keskus pyrkii tukemaan kaupunkia ohjelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden saavuttamiseen edellä mainituin huomioin.

Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Henrik Wager ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Tuomas Autere. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on lausunnon lopussa.

TIEDOKSI

UUDELY, valmisteluun osallistuneet / Lyytikäinen, Jaakonaho, Heikkinen, Velmala

Tämä asiakirja UUELY/8276/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/8276/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Wager Henrik 18.09.2023 15:22

Ratkaisija Autere Tuomas 18.09.2023 15:22

Lausunto Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmasta

Lausunnonantaja: Porvoon seudun lintuyhdistys ry.

Yleistä

Ohjelma on hyvin tarpeellinen tässä ajassa, kun ilmastoon, ympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuu vakavia uhkia. Ohjelma on mielestämme varsin monipuolinen ja siinä on myös varsin paljon konkretiaa siitä, miten ohjelman tavoitteet aiotaan saada maaliin. Esim metsiensuojelun osalta tavoitteita ja toimenpiteitä on mainittu ilahduttavan runsaasti.

Joiltakin osin toivoisimme vielä ohjelman kehittämistä. Seuraavassa keskeiset kohdat, joita mielestämme oli käsitelty puutteellisesti tai toimenpiteissä olisi toivomisen varaa. Numerot viittaavat ohjelman eri kohtiin.

Koska olemme luonnonsuojelujärjestö, keskitymme tässä lähinnä IYOn luonto- ja luonnonsuojelukysymyksiin.

0

Yleisesti voisi todeta, että ohjelma painottuu (ehkä liian) voimakkaasti ilmastonmuutoksen ja sen aiheuttamiin ongelmiin. *Luonnon* tila ja muutokset ovat jääneet syystä tai toisesta selvästi vähemmän huomiolle. Kuitenkin, kuten asukaskyselyssä kävi ilmi, lähiympäristö, virkistysalueet, retkeilymaastot ja luonto ovat porvooolaisille hyvin tärkeitä, kenties vielä tärkeämpiä tai ainakin konkreettisempia kuin ilmastokysymykset, jotka jäävät monelle ihmiselle aika kaukaisiksi ja vaikeasti hahmotettaviksi.

Toinen asia, johon kiinnitimme huomiota oli ohjelman rakenteen pieni sekavuus tai hajanaisuus. Esimerkiksi jos halusi etsiä metsiä koskevaa tietoa, sitä oli paitsi kohdassa 5.9 myös ilman eri mainintaa kohdassa 6.3, joka on hyvin pitkä ja monivaiheinen listaus erilaisia toimenpiteitä, joista jotkut liittyivät myös metsiin. Selkeämpää olisi ollut mainita tässä tapauksessa (pätee toki myös muihin aiheisiin) kohdassa 5.9 että "... Metsiä koskevia toimenpiteitä on listattu kohdassa 6.3 sivulla x. Näistä keskeimpiä ovat x, x ja x". Näin lukijalle hahmottuisi paremmin, mitä ohjelmassa puhutaan metsistä.

2

Toisin kuin esim teollisuuden päästöjen tai vesien kuormituksen nykytilanne, luonnon tila on kuvattu puutteellisesti ja yksipuolisesti. Kappaleesta ei jää realistista kokonaiskuvaa luonnon ja sen suojelun tilasta vuonna 2023 Porvoon (ja Suomen) mittakaavassa.

Kohdassa on lueteltu vain positiivisia kehityskulkuja, kuten suojelun edistyminen, kun taas miltei kaikki (kaupunginkin) luontoalueita ja niillä eläviä eliölajeja uhkaava ja koskettava negatiivinen kehitys on jäänyt mainitsematta. Kuitenkin esim eliöiden uhanalaisuus on kasvanut voimakkaasti sitten edellisen ympäristöohjelman (ks. Suomen lajien uhanalaisuus 2019). Ongelmat olisi syytä tuoda esille, koska ne

perustelevat luonnontilan säilyttämisen välttämättömyyttä sekä toisaalta tuovat esille sen haasteita. Riittävät taustatiedot ovat tarpeellisia myös siksi, että ohjelmaa lukevalle (poliitikolle, virkamiehelle tms.) kävisi selväksi, miksi nykyiset suojelutoimet eivät ole läheskään riittäviä.

Asiaa ei auta, että kohdassa viitataan Porvoon ympäristön tila –raporttiin. Tämä keskittyy voimakkaasti ilmanlaatuun, vesien laatuun sekä maaperäkysymyksiin. Elollista luontoa käsitellään näihin verrattuna hyvin niukasti ja pintapuolisesti. Esim metsien tila ja suojeleminen on kuitattu 4 rivillä!?

Kosteikot

Missä ovat ohjelman maininnat kosteikoista? Niiden osaltako kaupungilla ei ole mitään suunnitelmaa?! Kuitenkin kosteikot ovat merkittävä osa EU:n ennallistamis- ja luonnonsuojelustrategiaa, ja YM yhdessä MMN kanssa on käynnistänyt laajankansallisen HELMI-ohjelman, jossa pyritään kunnostamaan kosteikkojemme helmiä.

Yksi näistä kohdeista on Porvoonjoen suisto, ja sen sisällä erityisesti Ruskis. Porvoonjoen suisto on melko tuoreen Maakunnallisesti tärkeät lintualueet -selvityksen (2019) mukaan yksi koko etelärannikon tärkeimmistä kosteikkoalueista. Siellä kerääntyy maakunnallisesti merkittävässä määrin useita kymmeniä lintulajeja.

Porvoon ympäristön tila –raportin mukaan Porvoonjoen suiston linnusto on tietyiltä osin lisääntynyt ja monipuolistunut, mutta raportissa jätetään sanomatta, että se on myös monin osin taantunut selvästikin mm. rehevöitymisen ja vesialueiden (erityisesti lahdenperukoiden ja Ruskiksen suistoalueen) umpeenkasvun takia. Esimerkiksi erittäin uhanalaisen punasotkan parimäärä suistoalueella on vähentynyt 80-luvun lopulta yli 90 %, vaarantuneen naurulokin yli 80 %, silkkiuikun yli 70 % ja vaarantuneen haapanan yli 60 %. Sama kehityskulku on havaittu laaja-alaisesti maamme kosteikoilla. Yli puolet kosteikkojen vesilinnuista ja lähes puolet kaikista kosteikkolajeista ovat nykyään uhanalaisia, mikä on enemmän kuin juuri missään elinympäristössä.

Porvoonjoen suiston linnustoarvoja olisi mahdollista lisätä, mikäli sen hoitoon kiinnitettäisiin enemmän huomiota. Hoitoa voisi tehostaa mm. seuraavin toimenpitein:

- hoitoniittyjen laidunpaine tulisi nostaa 2-3-kertaiseksi, jotta niityt pysyisivät avoimempina
- Porvoon kaupungin olisi osallistuttava koneellisen niiton kustannuksiin selvästi nykyistä suuremmissa määrin myös laidunnussopimuksen alaisilla alueilla, jotta hoitoniityt saataisiin pidettyä avoimina ja linnuille optimaalisina riippumatta valtion laidunkorvaussäädöksistä. Tällä hetkellä osa niityistä on kasvamassa umpeen, koska koneellista niittoa ei voida tehdä tarpeeksi laajalla alueella ko. korvaussäädöksistä johtuen.
- Pohjoisniityltä olisi tehtävä avoin yhteys avovesialueelle (Kaupunginselkä)
- umpeenkasvaneita jokiuomia olisi avattava, jotta vedenvirtaus lisääntyisi (mikä hillitsee umpeenkasvua) ja voimakkaasti taantuneille, uhanalaisille vesilinnuille tulisi lisätä elintilaa

5.9 Riskien arviointi/Vieraslajit

Kohdassa olisi hyvä painottaa, että erityisen huolellisesti vieraslajien poisto olisi toteutettava Is-alueilla. Nehän on perustettu nimenomaan suojelemaan omia alkuperäislajejamme, joita vieraslajit uhkaavat.

Tällä hetkellä esim jättipalsami rehoittaa valtoimenaan Ruskiksen Is-alueella (mm. Pohjoisniityn tornipolun varrella), mikä on aika huonoa mainosta kaupungille, eikä jätä sellaista kuvaa, että kaupunki itsekään ottaisi vieraslajien torjuntaa riittävän vakavasti.

8 Metsät

Metsiensuojelun tilanne sekä sen puutteet ja haasteet olisi esitettävä selvemmin. Metsät ovat maassamme ylivoimaisesti laaja-alaisin ja merkittävin elinympäristö. Suurin osa uhanalaisista lajeista ja muista eliölajeista elää metsissä.

On myös syytä todeta, että metsien suojelu ja metsien pitäminen mahdollisimman peitteisinä edistävät ilmastonsuojelua. Puustohan sitoo ja varastoi hiiltä. Toisinpäin yhtälö ei toimi: esim tuuli- ja aurinkovoimaloiden perustaminen ja huoltoväylien rakentaminen niille edellyttävät metsienhakkuita, mikä luonnollisesti vähentää hiilen sitoutumista metsiin ja lisää luontokatoa. Lisäksi esim monet lintulajeista (mm. merikotkat) kuolevat törmättyään tuulivoimaloihin ja vielä useammat häiriintyvät voimaloiden melusta ja kaikkoavat pois voimaloiden lähistöltä.

8.1 Metsien nykytila

Metsiensuojelun tilanne koko Porvoon alueella sekä laajemmin Etelä-Suomessa olisi tuotava esille. Se asettaisi raamit ja määrittäisi perusteet kaupungin metsiensuojelulle. Ei voida ajatella, että Porvoon kaupunki huolehtii vain omista metsistään ja jättää kaikki muut metsät Porvoon alueella huomioimatta. Mikäli Suomi aikoo pitää kiinni kansainvälisistä sopimuksistaan (mm. EU:n ennallistamisstrategia ja YK:n biodiversiteettiohjelma), se edellyttää että metsiensuojelua tehostetaan voimakkaasti myös kuntatasolla. Tällä hetkellä Porvoon alueella sijaitsevista metsistä on suojeltu arviolta n. 1 % (kaupungin metsistä n. 7 %), kun mm. Suomen luonto- ym. paneelien sekä em. kv-sopimusten suosittelema tavoitetaso olisi vähintään 10–20 %. Metsiensuojelu ei ole Porvoossa tyydyttävällä tasolla, vaikka kaupunki suojelisikin omista metsistään nuo tavoitteessa mainitut 17 % vuoteen 2030 mennessä.

Kaupungin olisi tehtävä suunnitelma, jossa koko Porvoon metsiensuojelutasoa saataisiin nostettua oleellisesti vuoteen 2030 mennessä. Se voisi tapahtua esim. maanvaihdoin, kannustamalla metsänomistajia hakemaan maitaan METSO-ohjelmaan ja jatkuvaan kasvatukseen ja niin edelleen. Tämä tavoite edellyttäisi myös kaupungin maiden mainittua merkittävämpää suojelua, mm. suojelutavoiteprosentin nostamista selvästikin suunnitellusta 17 %:sta. Samalla olisi syytä kokonaan luopua vuosittain asetettavasta hakkuiden taloudellisista tavoitteista, koska ne ovat ristiiriidassa lisääntyneiden suojelutavoitteiden kanssa. Metsien hakemisesta METSO-ohjelmaan virtaa lähivuosina kaupungin kassaan kosolti rahaa, mikä poistaa tarpeen taloudellisiin hakkuisiin tai ainakin vähentää sitä merkittävästi.

Porvoonkorven merkitys metsiensuojelun ja monimuotoisuuden osalta on jäänyt täysin mainitsematta, vaikka alue on kiistatta tärkein ja laajin metsäkokonaisuus kaupungin alueella. Millään muilla metsäalueilla ei ole mahdollista suojella elinvoimaisia kantoja myös suurikokoisista ja aroista lajeista, kuten metsoista ja

petoeläimistä. Sen suojelun kehittäminen olisi tärkeää tuoda esille sekä tässä kohdassa että toimenpidekohdassa 6.3. Porvoonkorven suojelun kehittämisestä on tehty valtuustoaloite jo syksyllä 2019, ja alueen suojelu on muutenkin ollut paljon esillä viime vuosina.

Porvoossa 10.9.2023

Porvoon seudun lintuyhdistys ry:n puolesta

Mauri Leivo

suojeluasiantuntija

Porvoon seudun lintuyhdistys

Porvoon kaupunki
Kestävän kehityksen asiantuntija
Sanna Päivärinta

Lausuntopyyntönne 6.6.2023

Porvoon Ilmasto- ja ympäristöohjelma 2024–2027, luonnos

Porvoon museo – Itä-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on tutustunut Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman luonnokseen ja kiertotalouden tiekarttaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Kyseessä on toinen Porvoon kaupungin laatima ilmasto-ohjelma. Laki ilmastolain muuttamisesta edellyttää, että ohjelmaa käsitellään kerran valtuustokaudessa sekä määrittää sen sisällön. Ohjelmassa kuvataan ympäristön tila, päästöjen kehitys, arvioidaan toimialoittain ilmastomuutoksen riskejä ja esitetään tavoitteita ja toimenpiteitä. Lopussa kuvataan kaupungin metsien osuutta ilmasto- ja ympäristötyöhön.

Ohjelmaluonnoksessa on hyvin tunnistettu ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit. Porvoon museo pitää hyvänä, että ilmastomuutoksen aiheuttaminen riskien kartoituksessa on otettu huomioon passiivinen auringolta suojautuminen ja korostetaan viheralueiden tärkeyttä aluesuunnittelussa. Keskusta-alueiden tiivistämisen sijaan tulisikin keskittyä ihmisen mittakaavaiseen ympäristöön, jossa kaikilla on mahdollisuus viherviihtyvyyteen. Riskeissä tulee huomioida myös kiinteistöjen viilennyksen mahdollisesti aiheuttama kosteusrasite rakenteille.

Rajuilmat ja rankkasateet kohdassa on hyvin tunnistettu riskinä katujen liian korkeat korkotasot vanhoissa kaupunkiympäristöissä ja liian tiivis rakentaminen, jolloin hulevesille ei jää tilaa imeytyä. Riski on merkittävä ja katupinnoitteiden uusimisessa pintojen korkeustasoja tulee tarkastella tästä näkökulmasta.

Toimenpiteissä museo korostaa korjausrakentamisen merkitystä hiilijalanjälkitavoitteisiin pääsemisessä ja ilmastomuutoksen torjumisessa. Olemassa olevan rakennuskannan hyödyntäminen on hiilijalanjälkivaikutuksiltaan sekä elinkaarikustannuksiltaan purkavaa uudisrakentamista edullisempi vaihtoehto. Tavoitteena tulisi olla toimintojen sijoittaminen olemassa oleviin rakennuksiin ympäristöystävällisen uudisrakentamisen lisäksi.

Ilmastomuutos aiheuttaa riskejä myös arkeologiselle kulttuuriperinnölle. Toisaalta ilmastomuutoksen torjumiseen tarkoitetut toimenpiteet voivat olla epäedullisia kulttuuriperinnölle, jos toimenpiteitä ei suunnitella kokonaisvaltaisesti. Luonto ja kulttuuriperintö ovat vahvasti vuorovaikutuksessa keskenään. Arkeologista kulttuuriperintöä vaarantavat esimerkiksi tulvat, eroosio, myrskytuhot, tulipalot, vieraslajien leviäminen ja

meriveden lämpeneminen. Ihmisten toimesta tapahtuvan vahingoittumisen yleisin syy on metsänkäyttö.

Metsänkäyttöilmoituksista tulee lausuntopyyntö museolle, jos metsänhoitoa tapahtuu 200 metrin etäisyydellä muinaisjäännöksestä tai kulttuuriperintökohteesta. Tällöin museo ohjeistaa oikeat metsänhoidon toimenpiteet kohteen suojeluarvot huomioiden. Yleiskaava määrittää, millä alueilla metsälaki on voimassa ja metsää hoidetaan myös alueilla, joista museolle ei tule lausuntopyyntöä. Museoviraston ohjeen mukaan yleiskaavaan tulisi saada merkintä, että muinaisjäännösten alueelle tai läheisyyteen haettavista maisematyöluvista tulisi pyytää lausunto museolta. Vaikka kaavamerkintää ei alueen yleiskaavassa vielä olisikaan, lausuntopyynnön lähettäminen olisi tärkeä käytäntö. Useiden muinaisjäännösten aluerajaus on epäluotettava tai sellaista ei ole lainkaan ja kohde on merkitty vain pisteellä. Tämän vuoksi lausuntoa tulisi pyytää maisematyöluvasta noin 200 metrin etäisyydellä muinaisjäännöksestä. Tulevaisuuden vähälumiset ja lämpimät talvet myös lisäävät riskejä muinaisjäännöksille, kun metsäkone rikkoo helpommin maanpinnan.

Ilmastonmuutoksen vaikutusten torjuntaan voi liittyä veden ohjailu. Ohjailu saattaa kuljettaa vettä paikkaan, jossa se vaurioittaa muinaisjäännöstä. Toisaalta muinaisjäännöksen ympäristön maaperän kuivattaminen voi nopeuttaa muinaisjäännöksen tuhoutumista. Tällaiset toimenpiteet tulisi muinaisjäännösten läheisyydessä suunnitella yhdessä museon kanssa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön integroiminen osaksi viherverkostoa edistää muinaisjäännöksen ympäristön säilymistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Johanna Lehto-Vahtera
Museonjohtaja

Kirsi Toivonen
Rakennustutkija

Riikka Mustonen
Arkeologi

Kasvun ja oppimisen lautakunnan lausunto koskien luonnosta Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024-2027

Kasvun ja oppimisen lautakunta 31.08.2023 § 71
55/00.01.01.01/2022

Valmistelu- ja lisätiedot
Sivistysjohtaja Sari Gustafsson, etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Ilmasto- ja ympäristöohjelma vastaa hyvin toimintaympäristön muutoksiin sekä tukee kaupunkistrategian toteutusta. Ohjelma on muodoltaan jo lähempänä toimeenpano-ohjelmaa ja toimintasuunnitelmaa, minkä takia se jo jalkauttaa ja juurruttaa toimintoja arkeen. Se on edelleen hyvin pitkä, mutta toisaalta työnjakoa eri toimialojen kesken on kyetty hyvin jakamaan. Yhdessä tekemisen voisi jatkossa saada vielä paremmin näkyväksi.

Ohjelman sisällöt ovat riittävän monipuoliset, jotta monialakonsernin eri ulottuvuudet ja tekeminen tulevat näkyväksi.

Ohjelma on rakennettu hyvin osallistavasti ja toimialamme on saanut olla siinä hyvin mukana. Ohjelma myös integroidaan toimialallamme muihin rakenteisiin ja ohjaaviin asiakirjoihin (mm. opetussuunnitelmat), jotta asioiden arkeen vieminen vahvistuu.

Oman toimialamme näkökulmasta on nostettu seuraavia tavoitteita ja toimenpiteitä:

Otamme ympäristökasvatuksen osaksi ilmiöpohjaista oppimista

Perusopetuksessa on käynnissä ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen hanke lukuvuonna 2023–2024. Osana hanketta kehitetään ympäristökasvatuksen osuuksia opetussuunnitelmallisesti sekä tuetaan kouluja ilmasto- ja kestävyyskasvatuksessa. Tavoitteena on, että sekä opetussuunnitelmassa, lukuvuosisuunnittelussa että koulujen arjessa ilmasto- ja ympäristöasiat ovat luonteva osa koulun toimintaa sekä oppilaita kannustetaan ilmaston kannalta kestäviin valintoihin.

Kehitämme oman henkilöstömme ilmasto- ja ympäristöosaamista

Palvelualuepäälliköt varmistavat omien lähijohtajien ja henkilöstön osallistumisen koulutuksiin osaamisen kehittämiseksi. Kehitämme arjen toimintoja jokapäiväisessä toimintaympäristössämme (esim. valot, roskat, ruokailu, kulkeminen).

Näitä on yllä mainittuja tavoitteita, toimenpiteitä ja teemoja on tärkeää viedä opetuksellisesti ja kasvatuksellisesti koulupäivien ja päiväkotien arkeen ja saada lapset nuoret kokemaan, että he voivat vaikuttaa ja osallistua myönteisesti mm. ilmastomuutoksen torjuntaan. Näin myös ahdistusta kyseisiin asioihin voidaan vähentää ja lasten hyvinvointi paranee. Myös aktiivista kansalaisuutta ja sen muotoutumista tuetaan.

Lautakunnalla ei ole huomautettavaa ohjelmasta. Ja toimiala kiittää tiiviistä mukana olosta ohjelman valmistelussa.

Liitteet:

Luonnos ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024-2027
Lausuntopyyntö

Sivistysjohtaja

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää antaa yllä olevan lausuntonaan luonnokseen Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024-2027.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti antaa yllä olevan lausuntonaan luonnokseen Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaksi vuosille 2024-2027.

Porvoon kaupunginhallitus
 Porvoon kaupunki
 PL 23
 06101 Porvoo

Viite / Hänvisning
 Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma

Asia / Ärende

Lausunto ilmasto- ja ympäristöohjelmasta

Kaupunkikehityksen toiminta ja ohjelman toteuttamisen edellytykset

Ilmasto- ja ympäristöohjelma korvaa aiemman ilmasto-ohjelman, ympäristöohjelman ja kiertotalouden tiekartan. Se on samalla ilmastolaissa tarkoitettu kunnan ilmastosuunnitelma. Uusi ohjelma muodostaa kokonaisuuden, jossa kuvataan hyvin kaupunkikehityksen kaikkien palvelualueiden tilannekuva, tavoitteet, toimenpiteet ja kustannusvaikutukset.

Toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi kertoo tarkasti, mitä tehtäviä tulee asettaa etusijalle tavoitteiden saavuttamiseksi. Ratkaisu, jossa ilmasto- ja ympäristöä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet kootaan yhteen ohjelmaan, on selkeä ja helpottaa toteutumisen seurantaa.

Ohjelmalla on hyvät mahdollisuudet toimia ohjenuorana kaupungin hiilipäästöjen vähentämisessä. Sitoutuminen esitettyihin toimenpiteisiin on erittäin tärkeää ohjelman vaikuttavuuden kannalta. Kaupunkikehityslautakunnan päätöksillä on merkittävä vaikutus ohjelman toimeenpanossa. Myös muilla päätöksillä, kuten kaupungin omien tilojen rakentamisella, korjaamisella sekä kestäväällä palveluverkolla (koulut/päiväkodit ym.) on suuri merkitys tavoitteiden saavuttamisessa.

Ohjelman laatimisessa on osallistettu kattavasti asukkaiden ja eri sidosryhmien lisäksi kaupunkikehityksen eri alojen asiantuntijoita. Ohjelman toteutumisen kannalta on tärkeitä, että ohjelman edellyttämät toimenpiteet ja resurssit osoitetaan kaupunkikehityksen olemassa oleviin prosesseihin ja hankkeisiin. On tärkeää tukea kaupunkikehityksen palvelualueiden välisen yhteistyön kehittämistä ja osaamisen lisäämistä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ilmastotavoitteiden saavuttaminen on haasteellista, mutta silti mahdollista. Tämä edellyttää pitkäjänteistä taloudellista ja poliittista sitoutumista sekä kaupungin kaikkien toimialojen osallistumista. Investointien ohjaaminen ohjelman toteuttamiseen on edellytys tavoitteiden saavuttamiselle. Kaupungin kasvutavoitteiden näkökulmasta on erityisen tärkeää, että toimintaa kehitetään koko ajan ilmaston ja ympäristön osalta kestävämpään suuntaan. Pelkkä kasvu ilman toiminnan ilmastonäkökulmaa johtaa ilmaston ja ympäristön heikkenemiseen. Lisäksi on välttämätöntä kehittää kaupungin henkilökunnan osaamista ja projektinhallintaa, jotta vaikutuksia voidaan seurata. Ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteuttaminen tulee turvata riittävällä henkilöstöllä ja muilla resursseilla.

Hiilineutraalius

Hiilineutraalius muodostaa osan ohjelmakokonaisuudesta. Hiilineutraaliudelle asetetun tavoitteen toteutumattomuus on tiedostettu ohjelmaa laadittaessa. Kaupungin tavoitteiden ja sitoumuksien täyttämiseksi on tärkeää turvata ohjelman toimenpiteiden toteutuminen ja toisaalta mahdollisuus tarkistaa toimenpiteitä niiden vaikuttavuuden lisäämiseksi. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää merkittävää resurssien ohjaamista vaikuttavimpiin toimenpiteisiin. Päästöjen nykyisen kokonaismuodostuman kannalta toimenpiteiden suuntaaminen liikennepäästöjen vähentämiseen, kestävien liikkumistapojen edistämiseen ja joukkoliikenteen kehittämiseen on ratkaisevassa asemassa. Ohjelman tavoitteisiin liitetyt mittarit tulisi vielä käydä huolella läpi, jotta mittarit kuvaavat tavoitteen toteuttamista ja ovat riittävän selkeästi määriteltäviä

Metsien ja pohja- ja pintavesiensuojelu ekologiset käytävät

Keskeinen osa uutta ohjelmaa ovat kaupungin omistamat metsät, joiden osalta ohjelmassa linjataan metsänhoidon tavoitteet kaupungin omistamille metsille. Metsien suojelulle asetettua 17 %:n suojelutavoitetta varten tulee myöhemmin laadittavassa metsäsuunnitelmassa määrittää laskentatapa. Näin varmistetaan, että suojelu toteutuu lisäämällä suojelualaa eikä metsiä hakkaamalla. Suojeltavan metsäpinta-alan tavoitetasoa voitaisiin jopa nostaa korkeammaksi. Kaupunkikehitykselle osoitettu toimenpide, jossa pyritään hankkimaan maata metsien säilymiseksi, on erittäin hyvä lisätoimenpide metsien säilyttämisen tueksi.

Tavoite ekologisten käytävien ja yhtenäisten luontoalueiden määrittelystä ja niiden huomioimisesta kaavoituksessa on huomioitu, mikä tukee luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Pohjavesien suojelu on erittäin tärkeää raakaveden varmistamiseksi tulevaisuudessa. Ympäristönsuojelu tehostaa valvontaa hajajätevesien osalta herkillä alueilla, joihin kuuluvat sekä pohjavesi- että ranta-alueet.

Kaupunkikehityksen vaikuttavuuden voimistaminen ja kaupungin toimialojen yhteistyö

Ohjelma huomioi hyvin kaupunkisuunnittelun ja kaupunki-infran mahdollisuudet ilmastonmuutoksen hillinnän ehkäisyssä ja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa erityisesti uudisrakentamisen ja kiertotalouden osalta. Useat toimenpiteet ovat jo vakiintuneet suunnittelun työkaluiksi ja ohjeiksi. Myös uusien kehitteillä olevien työkalujen ottaminen osaksi suunnittelun ja toteutuksen prosesseja on tunnistettu. On tärkeää, että ilmasto-ohjelma antaa tukea näiden käyttämiselle ja vakiinnuttamiselle.

Maankäytön suunnittelussa rakennusten korjaaminen, uudelleenkäyttö ja käyttötarkoituksen muutokset, kaupunkirakenteen tiivistäminen jo käyttöönotetuilla alueilla on tärkeimpiä keinoja luonnonympäristön säilyttämiseen, joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen ja liikennepäästöjen leikkaamiseen. Kaupunki-infran osalta samoissa hankkeissa merkittäviä ilmastotekoja voidaan tehdä maamassojen kuljetustarpeen vähentämisellä ja puhdistustarpeiden optimoinnilla.

la. Myös rakentamattomien alueiden luonnon monimuotoisuuden ylläpito huomioidaan hyvin toimenpiteissä.

Eri toimialojen välistä yhteistyötä tulisi edelleen vahvistaa kaikilla toiminnan tasoilla. Tämä tukisi ilmastotyön tavoitteiden saavuttamista. Lautakuntien merkityksestä ja sitoutumisesta kunnianhimoiseen ilmasto-ohjelmaan ja sen toteuttamiseen kertoo esimerkiksi kestävään liikkumiseen ja joukkoliikenteeseen suunnattu merkittävä uudistustyö. Juuri nämä teot toimeenpanevat kaupungin strategisia tavoitteita ilmastotekojen kaupunkina, helpottavat asukkaiden arjen ilmastotekoja ja vahvistavat myös kaupungin toimintaa luotettavana ja sitoutuneena kumppanina.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma 2024–2027/lausuntopyyntö Kestävän kehityksen asiantuntija Sanna Päivärinta.

Lausunto annettiin keskustelun kautta. Porvoon Ilmasto- ja ympäristöohjelma kattaa sekä ilmasto-ohjelman, ympäristöohjelman ja tiekartan, kuinka asiassa edetään. Ohjelma on jaoteltu lyhyen tähtäimen, 2024–2027 ja pitkän tähtäimen, 2024–2030, toimiin. On järjestetty sekä työpajoja että keskustelutilaisuuksia kaupunkilaisille ja neuvostoille. Myös riskit (9) on kuvattu ja riskilista on kattava.

Käytiin vilkasta keskustelua metsien roolista ympäristöteemassa. Kaupunki on luokitellut ohjelmassa erilaiset metsät ja niiden käyttötarkoitukset. Tärkeä kysymys oli, kuinka yksityiset metsänomistajat saadaan mukaan toteuttamaan kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmaa.

Ohjelmaa seurataan tarkasti taloudellisella raportoinnilla kaupunginhallitukselle ja ylätavoitteille asetetuilla erityisillä mittareilla. Todettiin, että mittareiden asettaminen asiassa on haasteellista, mutta ne tulisi kuitenkin olla ajallisesti koko ohjelman ajalta. Yhdeksi mittariksi ehdotettiin, asukkaiden lisääntyntä kiinnostusta ilmastoasioihin. Esittelijä totesi myös, että tavoitteena on saada ilmasto- ja ympäristöasiat mukaan kaikkeen kaupungin toimintaan.

Todettiin, että on olennaista, että jokaisen julkisen liikkumisen kohdalla puhutaan myös esteettömyydestä ja striimauksen yhteydessä saavutettavuudesta. Esteettömyydellä tarkoitetaan lähinnä fyysistä ympäristöä, kuten rakennuksia, ulkoalueita ja julkisia liikennevälineitä. Saavutettavuudella tarkoitetaan "aineetonta" ympäristöä, kuten tietoa, verkkosivuja, palveluja ja asenteita.

Kognitiivinen saavutettavuus tarkoittaa sitä, että verkkopalvelu on suunniteltu sellaiseksi, että sitä on mahdollisimman helppo käyttää ja sieltä löytyvää tietoa on helppo ymmärtää.

Todettiin, että kestävän kehityksen kautta tulevat myös säästöt ja näin ollen on tärkeätä tietää yhteistyökumppaneiden hiilineutraaliusaste.

Esitettiin kysymys uusien asuntojen uudenlaisista kestävyysvaatimuksista rankkasateiden ja kovien tuulten lisääntyessä. Esittelijä totesi, että tätä asiaa kaupunki toteuttaa jo ja näin ollen ne toimet eivät ole mukana ohjelmassa. Ohjelmaa ei ole vielä hyväksytty ja siten budjettia sille ei ole vielä tehty.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei ole ohjelmassa mukana.